

Suomenlahti-vuosi 2014 — missä olemme nyt ja mihin olemme matkalla?

Kai Myrberg

Suomenlahden rannikon asukille on helppo ymmärtää, miten paljon Suomenlahden ja koko Itämeren hyvä tila merkitsevät elämällemme. Muun muassa matkailu ja virkistys ja niiden laatu riippuvat paljolti meren tilasta. Mennyt kesä leväkukintoineen muistutti meitä siitä, että paljon on vielä työtä tehtävänä yhteisen meremme pelastamiseksi. Joskus voi tuntua myös siltä, että yksittäisen kansalaisen mahdollisuudet vaikuttaa ovat pienet, kun Itämeren pääaltaalla on pahimmillaan Tanskan kokoinen hapeton alue, joka työntyy aika ajoin pitkälle Suomenlahden sisäosiin ja tekee yksittäisen ihmisen suojelutoimet tyhjiksi — vai tekeekö, koska ilman niitä tilanne voisi olla vieläkin huonompi.

Voidaan myös kysyä, kuinka käy kalakantojen tulevaisuudessa, kun meret rehevöitymisen lisäksi kärsivät ympäristömyrkyistä. Myös ilmastonmuutos on riesanamme. Ravinnekuormitusten vähennykset voi tehdä tyhjiksi kasvavat sademäärät, ja sitä kautta suurenevat jokivirtaamat, jolloin luonnollinen ravinnehuuhtouma kasvaa. Pienenevä meriveden suolaisuus, nouseva veden lämpötila ja hupeneva jääpeite vaikuttavat monella tavalla meriekosysteemiin ja meriluonnon monimuotoisuuteen. On aiheellista esittää kysymys, mitä voimme tehdä näiden uhkien pienentämiseksi.

Suomenlahti-vuosi 2014 haluaa antaa vastauksia näihin kysymyksiin tutkijoiden, päättäjien ja kansalaisten yhteistyön ollessa keskeinen voimavara — yksin mikään näistä ryhmistä ei pääse tavoitteeseen puhdistaa Suomenlahti nopeasti ja kustannustehokkaasti. Tarvitaan myös kansainvälistä yhteistyötä ja näin virolaiset ja venäläiset on saatu mukaan yhteisiin talkoisiin, vaikka ajan poliittinen ilmapiiri ei ole aina kaikkein otollisin tällaiseen rajat ylittävään ympäristöyhteistyöhön.

Monet ihmiset ovatkin kysyneet: mitä voin itse tehdä meren hyväksi? Tämä kysymys on esitetty meille monta kertaa Suomenlahden teemavuoden aikana järjestetyissä yleisötapauksissa, kuten Turun Baltic Sea Days –tapauksessa kesäkuussa, jossa Arandalla kävi päivän aikana 1000 Itämerestä kiinnostunutta ihmistä. Nämä suuren yleisön esittämät näkemykset ovat virkistävä tuulahdus tutkijoiden ja päättäjien usein viljelevän hallinnollisen jargonin keskellä.

Myös päättäjät tarvitsevat todellakin paljon uutta tietoa siitä, miten Suomenlahden tilaa voidaan parantaa jatkossa. Tässä on tutkimuksen paikka. Suomenlahti-vuoden aikana on tehty tiivistä tilanseurainta kolmen rantavaltion tutkimusalueilta käsin ja tieto lahtemme tilan paranemisesta sen itäpäässä on tosiasia. Näistä tuloksista saamme pian kuulla enemmän. Kuinka meren tila on kehittynyt sitten yleensä viime vuosikymmeninä: sitä analysoidaan ensi vuoden aikana ja tuodaan päättäjille konkreettinen tila-arvio sekä toimenpide-ehdotus, miten meren tilaa voidaan nopeasti parantaa, jotta

tulevat sukupolvet voisivat nauttia puhtaasta meriympäristöstä. Tästä kaikesta raportoidaan myös suurelle yleisölle, joten pysykää kaikki kuulolla.

Nuorten sitouttaminen ympäristönsuojeluun on tähdellistä ja niinpä teemavuonna on järjestetty paljon ympäristökasvatustapahtumia: rantojen siivousta, ympäristöleirejä, kouluopetusta jne. Myös nuorten julistus on annettu, jossa Suomen, Venäjän ja Viron nuoret esittävät oman viestinsä Suomenlahden kestäväen käytön turvaamiseksi. Julistus sisältää noin 30 toimenpide-ehdotusta päättäjille, koululaisille, ympäristökasvattajille ja kaikille rannikon asukkaille. Nuorisojulistuksen ensi-ilta järjestettiin 19.9 Pietarissa Suomenlahti-vuoden kansalaisvaltuuskuntien juhlakokouksen yhteydessä.

Yhteistyö on voimaa: teemavuoden aikana kansalaiset, päättäjät maittemme presidenttejä myöten, tutkijat ja eri järjestöt ovat tehneet yhteistyötä ja kohdanneet erilaisissa tilaisuuksissa. Yhteinen huoli kotomeremme tulevaisuudesta on ilmeinen. Nyt saavutettavat tulokset ja toimenpide-esitykset päättäjille on otettava vakavasti, aikaa ei ole tuhlattavana. Tarvitsemme entistä parempaa yhteistyötä sekä kansallisesti että kansainvälisesti: tärkeintä on se mitä tehdään meremme hyväksi, ei se kuka sen tekee.

Kai Myrberg
Suomenlahti-vuoden koordinaattori, johtava tutkija, FT
SYKE Merikeskus

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).